

Таким чином, адаптація вузької моделі інтертекстуальності здійснилась у новітніх інтерпретаційних версіях класичного роману Джейн Остін *Pride and Prejudice*, а саме у романах Грема-Сміта Сета *Pride, Prejudice and Zombies* і Філіса Джеймса *Death Comes to Pemberley*. Реалізація текстової категорії інтертекстуальності в даних творах здійснюється за допомогою таких міжтекстових зв'язків, як: ремінісценція, пародія, алюзія та цитата.

За результатами наших досліджень, серед розпізнаних інтертекстуальних одиниць (33), які застосовують автори творів переважно більшість складають ремінісценції – 39,4 % та пародії – 30,3 %, а отже ці засоби можна вважати превалюючими у розглянутих вихідних текстах, другорядними за своєю кількістю засобами є алюзія – 21,2 % та цитата – 9,1 % (див. діаграму).

Abstract. The article is devoted to the theory of intertextuality, models and means of its implementation within modern linguistic and literary spaces. The growth of interest to the current issue is justified by the general tendency of modern linguistic research to multifaceted text analysis and the need to clarify and analyze the characteristics of the implementation of intertextual narrow model into fiction literature. The materials for such study include the recipient texts "Pride, Prejudice and Zombies" by Seth Grahame-Smith and "Death Comes to Pemberley" by P.D. James where explicit markers such as quotes, reminiscences, allusions, stylization, parody etc. are widely revealed. The results of the study are also covered by quantitative analysis. The article is of theoretical and practical value for further research in this field.

Key words: intertextuality, narrow model of intertextuality, intertextual links.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузьмина Н. А. Интертекст: тема с вариациями. Феномены языка и культуры в интертекстуальной интерпретации. М. : Изд. Книжный дом «ЛИБРОКОМ». Изд. 2, 2012. С. 22.
2. Просалова В. А. Интертекстуальный анализ: теория и практика. Навчальний посібник. Вінниця, 2019. 206 с.
3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля. К. : 2014. 844 с.
4. Irwin W. What is an allusion? The Journal of Aesthetics and Art Criticism, 2001. № 3. P. 59–73.
5. Jane Austen. Pride and Prejudice. London : Wordsworth Editions, 2014. 329p.
6. Lachmann R. Concepts of Intertextuality. Issues in Slavic Literary and Cultural Theory. Bochum: Universitätsverlag Dr. Norbert Brockmeyer, 1989. P. 391–400.
7. P. D. James. Death Comes to Pemberley. London : World Heritage Encyclopedia, 2011. 298 p.
8. Seth Grahame-Smith. Pride, Prejudice and Zombies. N.Y. : Quirk Books, 2013. 312 p.
9. Parody in Literature. URL : <http://www.britannica.com/> (дата звернення: 18.02.2022)

УДК 614.8.014

КРЕМЛІВСЬКА ПРОПАГАНДА ПІД ЧАС ВІЙНИ (на прикладі російських телеграм-каналів)

В. В. Поліщук

Анотація. У роботі досліджено науково-теоретичні аспекти пропаганди та сформовано власну типологію виявлення пропаганди на основі наукових досліджень. Проаналізовано матеріали двох телеграм-каналів на наявність інструментів пропаганди. Усі результати сформовано у загальну таблицю та зроблено висновки.

Ключові слова: пропаганда, війна, Telegram

Війни у 21 столітті зазнали великих трансформацій, у порівнянні з минулим століттям. Так, існує мінімум два інструменти для перемоги – зброя та інформація.

До 2014 року українські ЗМІ не були готові до війни, на відміну від російських, які протягом усього свого існування висвітлювали воєнні події, в яких брала участь їхня країна. Важливим є те, що за російськими ЗМІ стоїть влада Кремля, яка чітко диктує свої наративи [1]. Російські ЗМІ використовують різні методи маніпулювання людською

свідомістю, викривлюють картину світу у потрібному їм руслі, чим загрожують національній безпеці України [2].

24 лютого 2022 року, Російська Федерація почала повномасштабне вторгнення на українські території. У ході цих подій російські ЗМІ та соціальні мережі почали посилювати пропаганду, націлену на знищення української ідентичності та суверенітету. У цьому дослідженні ми вирішили дослідити російські телеграм-канали на наявність пропаганди та проаналізувати методи, якими керуються автори під час висвітлювання своїх новин.

Телеграм-канали обиралися за кількістю підписників та наявністю верифікації від месенджера. Канали, які ми обрали: Комсомольская правда:KP.RU – 129 800 підписників [3] та Sputnik Ближнее Зарубежье – 143 900 підписників [4]

На основі робіт Ігоря Куляса «Як розпізнати пропаганду у ЗМІ» [5], матеріалу від TEXTY.ORG.UA [6] та статті від Інституту Масової Інформації «Методи впливу пропаганди та протидія їм» [7] ми сформуваємо власну типологію виявлення пропаганди:

- ярлики – надання поняттю негативного сенсу;
- підміна понять – прийняття бажаного за дійсне;
- повтор меседжу – постійний повтор однієї і тієї ж думки;
- інсинуація – навмисне повідомлення негативних та неправдивих фактів;
- виражена емоційність – наявність в матеріалі суб'єктивних емоцій автора;
- перекручування фактів – викривлення чинних фактів на формування хибних уявлень;
- чітке оцінювання – незбалансоване та неаргументоване подання новини.

Ми проаналізували дописи телеграм-каналів від 14.03.2022 до 17.03.2022, в яких наявні найбільш поширені пропагандистські прийоми. Загалом було досліджено 894 повідомлення (627 – Комсомольская правда:KP.RU та 267 – Sputnik Ближнее Зарубежье). У текстах були виявлені наступні прийоми:

Прийом «виражена емоційність», телеграм-канал Комсомольская правда:KP.RU:

«После съёмок на Украине Шон Пенн вернулся в США с коронавирусом и промытыми мозгами. Звезда фильмов “Харви Милк”, “Я – Сэм” и других Шон Пенн в настоящий момент занят съёмками очередного фильма. Шон ездил снимать украинских военных в Приазовье, Мариуполь, долго находился в Киеве, где посещал “памятные места” майдана, но до Донбасса так и не доехал. Артист находился под опекой государственной охраны, фотографировался в офисе президента Украины. В начале марта, набрав достаточное количество материала, Пенн отправился домой пешком. Перейдя границу Украины с Польшей буквально ногами. А теперь голливудская звезда вещает на весь мир про то, как правильно надо воспринимать ситуацию на Украине и “снабжать самолетами украинских летчиков”. В любом случае уже сейчас понятно, какое кино снимет голливудский артист» [3]

У цій новині ми бачимо виражену емоційність у фразах «вернулся с промытыми мозгами», «звезда вещает на весь мир про то, как правильно надо воспринимать ситуацию на Украине». Тут автор показує своє негативне ставлення до людини, яка виражає свою думку. Така оповістка не відповідає журналістському стандарту об'єктивності.

Прийом «інсинуація» та «чітке оцінювання», телеграм-канал Комсомольская правда:KP.RU:

«Мирные украинцы о наших военных под Киевом: “По телеку что нам только не вещали про российскую армию, а хлопцы пайками делятся”. Спецкор “КП” Александр Коц передает из пригородов столицы Украины. Люди сейчас потихоньку вылезают из своих подвалов поборов страх. Пока свет был, по телеку что нам только не вещали про российскую армию – насильники, мародеры, убийцы, – признается один такой местных жителей. – А сейчас смотришь – хлопцы как хлопцы. Пайками делятся. Из-за неработающих магазинов местное население уже наладило с российскими военными натуральный обмен. За сигареты сельчане привозят бойцам картошку и морковку, на

тушенку можно выменять законсервированные овощи. Местные признают, что эта эволюция может им дорого обойтись, если сюда вернутся украинские военные. В минувшие выходные на блокпост выехала машина с двумя мужиками – попытались сыграть под россиян, но были изобличены, завязался бой, в котором погибли оба. При себе – документы полковников ВСУ, а в машине обнаружили взрывчатку С4» [4].

У цьому повідомленні використані такі прийоми пропаганди як інсинуація та чітке оцінювання. У тексті відсутня аргументація, ні українські ресурси, ні самі кияни не повідомляли про постачання російською армією гуманітарної допомоги. Також фейком є те, що люди негативно ставляться до української армії.

Прийом «інсинуація» та «виражена емоційність»:

«После съёмок на Украине Шон Пенн вернулся в США с коронавирусом и промытыми мозгами.

Звезда фильмов “Харви Милк”, “Я – Сэм” и других Шон Пенн в настоящий момент занят съёмками очередного фильма. Шон ездил снимать украинских военных в Приазовье, Мариуполь, долго находился в Киеве, где посещал “памятные места” майдана, но до Донбасса так и не доехал. Артист находился под опекой государственной охраны, фотографировался в офисе президента Украины.

В начале марта, набрав достаточное количество материала, Пенн отправился домой пешком. Перейдя границу Украины с Польшей буквально ногами. А теперь голливудская звезда вещает на весь мир про то, как правильно надо воспринимать ситуацию на Украине и “снабжать самолетами украинских летчиков”.

В любом случае уже сейчас понятно, какое кино снимет голливудский артист».

Прийом «викривлення фактів» та «інсинуація», телеграм-канал Sputnik Ближние Зарубежье:

«В отдельных городах Украины гуманитарная ситуация достигла катастрофических масштабов – Минобороны России. Число людей, желающих эвакуироваться из Украины в Россию, превышает 2,6 млн, сообщили в ведомстве» [4].

У цій новині наявні такі інструменти пропаганди як інсинуація та викривлення фактів. Інсинуація проявляється у фразі «число людей, желающих эвакуироваться из Украины в Россию превышает 2,6 млн», адже за офіційною інформацією, в Україні немає такої кількості людей, які б хотіли евакуюватися до Росії. Перекручування фактів проявляється у числі «2,6 млн», ця цифра дійсно була в українських ЗМІ, але така кількість людей на той момент евакуювалися на Захід.

Прийом «виражена емоційність» та «чітке оцінювання»

«Германия будет вооружать киевский режим “по-тихому”. В правительстве ФРГ заявили, что “из соображений безопасности” перестанут публично информировать о деталях поставок вооружений на Украину» [4]

У заголовку до цієї новини автори використали маніпуляцію у фразі «по-тихому», аби надати інформації негативного сенсу.

Прийом «перекручування фактів» та «вираження емоційності»

«Киев обнаружил “неправильных” украинцев в Узбекистане. И отказал им в праве считать себя украинцами. Посольство Украины в Узбекистане разорвало отношения с местным центром соотечественников “Славутич”, потому что руководство центра “занимает антиукраинскую позицию”. По данным посольства, председатель центра неоднократно поддерживал позицию РФ по вопросу Крыма. А в этом году он совершил страшное — принял участие в праздновании Масленицы совместно с сотрудниками российского посольства. Представители Киева объявили, что этот центр теперь не имеет никакого отношения к Украине и украинскому народу».

Аби зрозуміти, які інструменти пропаганди використовувалися найчастіше, ми згрупували усі результати у таблиці (див. табл. 1).

Таблиця 1

Кількість повідомлень, в яких знайдені інструменти пропаганди

Інструменти	Кількість повідомлень	
	<i>Комсомольская правда: KP.RU</i>	<i>Sputnik Ближнее Зарубежье</i>
Ярлики	39	18
Підміна понять	29	8
Повтор меседжу	47	19
Інсинуація	86	51
Виражена емоційність	37	18
Перекручування фактів	35	6
Чітке оцінювання	41	17

За результатами нашого дослідження можемо зробити висновок, що російські телеграм канали часто використовують такий інструмент пропаганди як інсинуація, вираження емоцій та перекручування фактів. У їх новинах відсутній баланс та аргументація. Джерелами переважно виступають офіційні канали влади Кремля. У повідомленнях, які стосуються стану українців та дій РФ на території України не мають жодних імен, фото або відео доказів. Російський народ довіряє своїм ЗМІ що протягом 8 років кремлівські канали проводили колосальну підготовку для завоювання довіри свого населення.

Abstract. The scientific-theoretical aspects of propaganda are investigated in the work and the own typology of propaganda detection on the basis of scientific researches is formed. The materials of two telegram channels for the availability of propaganda tools were analyzed. All results are formed in the general table and conclusions are made.

Keywords: propaganda, war, Telegram.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Запорожець О. Російська пропаганда під час окупації Криму. С. 3–4.
2. Чуранова О. Пропаганда війни в українських та російських ЗМІ. Комунікаційний діапазон медіадосліджень. С. 169–170.
3. Комсомольская правда: KP.RU. URL: <https://t.me/truekpru>
4. Sputnik Ближнее Зарубежье. URL: <https://t.me/sputniklive>
5. Куляс І. Як розпізнати пропаганду у ЗМІ. Київ, 2018.
6. TEXTY.ORG.UA. Як відрізнати справжні новини від брехні, маніпуляцій і напівправди. Інструкція. 2018. URL: https://texty.org.ua/articles/85998/Jak_vidriznati_spravzhni_novyny_vid_brehni_manipulacij-85998/
7. Голуб О. Методи впливу пропаганди та протидія їм. Інститут Масової Інформації. 2019. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metody-vplyvu-propagandy-ta-protidiya-nym-i30638>

УДК 81'373(=111:=161.2):004.738.5

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКИ КІБЕРПРОСТОРУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Б. О. Рогожук

Анотація. Дослідження присвячено аналізу структурно-семантичних особливостей лексики кіберпростору в сучасній англійській та українській мовах і здійснено на матеріалі лексикографічних джерел, Інтернет-форумів. Розглянуто місце відповідних одиниць у словниковому складі сучасної української та англійської мов. Специфіка дослідження передбачає застосування описового та зіставного методів, а також методу компонентного аналізу для опису та розкриття основних структурно-семантичних особливостей досліджуваної лексики кіберпростору.

Ключові слова: лексика кіберпростору, лексичні одиниці, кіберпростір.

Вступ

Дослідження присвячено аналізу структурно-семантичних особливостей лексики кіберпростору в сучасній англійській та українській мовах на матеріалі лексикографічних